

Stora utskottet

Statsrådets utredning: E-skrivelse om rådets förordning om fastställande för 2025 av fiskemöjligheterna för vissa fiskbestånd och grupper av fiskbestånd i Östersjön och om ändring av förordning (EU) 2024/257

Till statsrådet

INLEDNING

Remiss

Statsrådets utredning: E-skrivelse om rådets förordning om fastställande för 2025 av fiskemöjligheterna för vissa fiskbestånd och grupper av fiskbestånd i Östersjön och om ändring av förordning (EU) 2024/257 (E 52/2024 rd): Den kompletterande skrivelsen EJ 10/2024 vp—E 52/2024 rd har inkommit till riksdagen.

Utlåtanden

Följande utlåtanden har lämnats i ärendet

- jord- och skogsbruksutskottet JsUU 15/2024 rd
- miljöutskottet MiUU 12/2024 rd

Sakkunniga

Skriftligt yttrande har lämnats av

- Ålands landskapsregering
- Centraförbundet för Fiskerihushållning
- Finlands Yrkesfiskarförbund FYFF rf
- Finlands Fritidsfiskares Centralorganisation rf
- Tornio-Muoniojokiseura ry
- Tornedalsrådet
- WWF Finland
- Österbottens Fiskarförbund.

Stora utskottets arbetsdelegation har hört

- fiskeriråd Risto Lampinen, jord- och skogsbruksministeriet
- specialforskare Atso Romakkaniemi, Naturresursinstitutet.

Stora utskottets arbetsdelegation har fått ett skriftligt yttrande av:

- miljöministeriet.

Utlåtande StoUU 7/2024 rd

UTREDNINGEN/DEN KOMPLETTERANDE SKRIVELSEN

Förslag

På grundval av Internationella havsforskningsrådets (Ices) råd lade kommissionen den 26 augusti 2024 fram ett förslag till rådets förordning om fiskemöjligheterna i Östersjön 2025. Ices utfärdade den 31 maj 2024 sina råd om den totala tillåtna fångstmängden (TAC) för 2025 för bestånden i Östersjön. I rådgivningen har man inte beaktat strömmingens vandring mellan Egentliga Östersjön och Rigabukten och inte heller Rysslands andel av strömmings-, vassbuchs- och laxbestånden, som bör beaktas vid fastställandet av den totala tillåtna fångstmängden.

Ices gav sina råd om strömming i Bottniska viken först den 16 september 2024. Rådgivningen försenades eftersom Ices omprövade referensvärdena för fiskbeståndet. När det gäller strömming i Bottniska viken kompletterade kommissionen sitt förslag till förordning av den 26 augusti 2024 genom ett icke-officiellt dokument. Statsrådet informerade riksdagen om detta genom den kompletterande skrivelsen EJ 10/2024 vp — E 52/2024 vp.

Statsrådets ståndpunkt

Grundläggande ställningstagande

Statsrådet understöder fastställandet av fiskemöjligheterna i Östersjön för 2025 så att fiskbestånden utnyttjas i enlighet med målen för den gemensamma fiskeripolitiken i fråga om maximalt hållbart uttag (Maximum Sustainable Yield, MSY).

Fiskemöjligheterna bör därför fastställas utgående från Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/1139 om den fleråriga planen för bestånden av torsk, strömming och skarpsill i Östersjön och det fiske som nyttjar dessa bestånd samt på grundval av Ices senaste vetenskapliga råd om dessa bestånd.

TAC för lax i Egentliga Östersjön och Bottniska viken

Att stärka laxbestånden är en prioritet för Finland. Statsrådet understöder utifrån Ices råd och kommissionens förslag en lösning för 2025 så att TAC fastställs med utgångspunkt i en havsfångst om 40 000 laxar (kommersiellt fiske och fritidsfiske) så att man i enlighet med kommissionens förslag från den mängden drar av fångsten inom fritidsfiske (1 340 laxar), orapporterad fångst (1 550 laxar), lax som skadats av sälar (1 860 laxar) samt mängden lax under minimimåttet som släppts fri och dött (370 laxar), varvid TAC fastställs till 34 787 laxar. Finlands kvot skulle vara 8 989 laxar.

TAC ska enligt förslaget fastställas endast för bifångster, men så att det under lekvandringen (från början av maj till slutet av augusti) får bedrivas riktat laxfiske både i kommersiellt och fritidssyfte på norra Östersjön, Ålands hav, Skärgårdshavet och Bottniska viken (i delsektionerna 29N, 30 och 31 norr om latitud 59°30' N) inom fyra sjömil. På Egentliga Östersjön förbjuds således både laxfiske i kommersiellt syfte och fritidsfiske utanför området fyra sjömil norr om latitud 59°30' N och söder om latitud 59°30' N.

Utlåtande StoUU 7/2024 rd

Dessutom strävar man efter att de övriga medlemsstaterna runt Östersjön i likhet med tidigare år förbinder sig till att till behövliga delar överföra sina outnyttjade laxkvoter för att upprätthålla kustfisket i Finland (och Sverige) på den nivå som Ices vetenskapliga råd möjliggör. Det är viktigt att detta åtagande kvarstår på EU-nivå och att Finland behåller största möjliga prövningsrätt på nationell nivå när det gäller beslut om huruvida vi ska ta emot överföringar från andra medlemsstater eller ej. Därmed kan vi på nationell nivå bättre än genom Ices vetenskapliga råd och kommissionens förslag beakta laxbeståndets tillstånd och laxens vandring upp i älvarna i alla slags lägen, vare sig laxbeståndets tillstånd försämras eller om det förbättras i enlighet med målsättningarna. Utnyttjandet av den möjligheten kommer, liksom tidigare, att övervägas på nationell nivå enligt läget för laxen, och i synnerhet utifrån uppgifter om laxens vandring upp i älvarna. I år har Finland inte tagit emot några överföringar från andra medlemsstater. Svackan i laxarnas vandring upp i älvarna sommaren 2024 talar inte heller för en överföring av laxkvoter till Finland nästa år.

Som reaktion på svackan strävar Finland också efter att medlemsstaterna förbinder sig att inte överföra outnyttjade delar av laxkvoterna för 2024 till 2025. För Finlands del innebär detta att 1 666 laxar (10 % av Finlands outnyttjade fiskekvot för 2024, som kommissionen normalt automatiskt överför till Finland) inte överförs från innevarande år för att öka laxkvoten för 2025, utan Finlands laxkvot för nästa år skulle vara 8 989 laxar.

Statsrådet utgår från att åtgärderna för en reglering av laxfisket ska behandla kommersiellt fiske och fritidsfiske (inkl. fisketurism) på lika villkor.

Statsrådet understöder dessutom en förlängning av de tekniska fiskebestämmelserna. Fritidsfisket efter lax i maj-augusti inom delområdena 29N, 30 och 31 norr om latitud 59°30' N inom fyra sjömil skulle inte begränsas genom EU-bestämmelser.

Statsrådet förutsätter att kommissionen och medlemsstaterna fortsätter att övervaka att det inte bedrivs olagligt laxfiske i Östersjön och att ovan nämnda förbud mot laxfiske iakttas i Egentliga Östersjön.

Statsrådet anser det vara ytterst viktigt att man får en flerårig plan för lax i Östersjön.

Dessutom anser statsrådet att all fiskedödlighet bör beaktas i regleringen av fisket.

TAC för lax i Finska viken

Statsrådet understöder fastställandet av TAC för lax i Finska viken i enlighet med Ices råd (9 440) så att mängden lax som skadats av sälar samt mängden lax under minimimåttet som släppts fri (döda) och den uppskattade orapporterade fångsten (sammanlagt 491 laxar) samt Rysslands andel (9,3 %, 832 laxar) minskas, varvid EU:s TAC skulle vara cirka 8 117 laxar, vilket motsvarar kommissionens förslag. Finlands laxkvot skulle vara 7 285 laxar.

Utlåtande StoUU 7/2024 rd

TAC för strömming i Bottniska viken

Finland understöder att TAC för strömming i Bottniska viken fastställs mellan den nedre gränsen i förhållande till lekbeståndets storlek och punktvärdet i Ices råd Fmsy så att TAC är 66 446—74 515 ton.

TAC för strömming i Finska viken och Egentliga Östersjön

Statsrådet understöder fastställandet av TAC i intervallet mellan den nedre gränsen i förhållande till lekbeståndets storlek och punktvärdet i Ices råd Fmsy så att TAC skulle vara 95 340—125 344 ton.

EU:s TAC skulle bli till genom att man drar av Rysslands andel (9,5 %) och tar hänsyn till vandrigen mellan Rigabukten och Egentliga Östersjön, varvid EU:s TAC skulle bli 83 881—111 034 ton (en ökning på 108—175 % jämfört med EU:s TAC för 2024 på 40 368 ton). Kommissionen föreslår det lägsta intervallet.

TAC för strömming i Rigabukten

Statsrådet understöder att den totala tillåtna fångstmängden fastställs mellan den nedre och den övre gränsen för FMSY intervallet enligt Ices råd så att TAC skulle vara 30 394—45 235 ton.

EU:s TAC skulle bli till genom att ta hänsyn till vandrigen mellan Rigabukten och Egentliga Östersjön, och FMSY skulle vara 41 635 ton, vilket motsvarar kommissionens förslag, som baserar sig på fiskedödligheten.

TAC för det västra beståndet av strömming

Statsrådet understöder i enlighet med Ices råd nollfångst för det västra strömmingsbeståndet.

Kommissionen föreslår en bifångstmängd på 394 ton för det västra strömmingsbeståndet. Kommissionen föreslår dessutom att det tidigare tillåtna småskaliga fisket efter strömming med ryssja och nät skulle förbjudas.

TAC för vassbuk

Statsrådet understöder att den totala tillåtna fångstmängden fastställs mellan den nedre och den övre gränsen för FMSY-intervallet enligt Ices råd så att TAC blir 130 195—169 131 ton.

Vid fastställandet av nivån på TAC bör man beakta Rysslands andel (10,08 %) så att EU:s TAC blir 117 071—152 082 ton (en på 42—24 % jämfört med EU:s TAC för 2024 på 201 000 ton). Kommissionen föreslår att det lägsta intervallet minskas med ett ton (117 070 ton).

Utlåtande StoUU 7/2024 rd

TAC för det östra torskbeståndet

Statsrådet understöder att det för torsk endast fastställs en bifångst-TAC på samma sätt som under tidigare år. Statsrådet understöder också den nuvarande lekfredningen (maj-augusti) och förbudet mot fritidsfiske i delsektorerna 24—26 där torsk huvudsakligen förekommer. Statsrådet anser det vara viktigt att TAC för bifångster sätts på en tillräckligt hög nivå för att undvika situationer där en liten TAC för bifångster omotiverat skulle begränsa annat fiske.

Kommissionen föreslår att TAC för bifångster bör vara 191 ton.

En riktad användning av kvoten för bifångster av torsk inom ramen för forskningsfiske bör tillåtas på samma sätt som under tidigare år, så att det är möjligt att bedöma utvecklingen av torskbeståndet. Alternativt bör småskaligt fiske efter torsk tillåtas för fiskefartyg som är kortare än 12 meter och som använder andra redskap än trålar på samma sätt som i lösningen för det västra strömmingsbeståndet i Östersjön för 2024.

För Finlands del är det dessutom viktigt att medlemsstaterna förbinder sig till utbyten av kvoter för torsk så att torsken inte blir en begränsande art vid fiske efter andra arter för de medlemsstater vars torskkvoter är små.

TAC för det västra torskbeståndet

Statsrådet understöder att det för torsk endast fastställs en bifångst-TAC på samma sätt som under tidigare år.

Kommissionen föreslår att TAC för bifångster bör vara 93 ton.

Rödspätta

Statsrådet understöder att den totala tillåtna fångstmängden fastställs i enlighet med Ices råd, så att den totala tillåtna fångstmängden är högst 20 062 ton i delsektorerna 22—32.

Kommissionen föreslår att TAC ska bibehållas på nivån för år 2024 på 11 313 ton.

Havsöring

Statsrådet understöder att förbudet mot kommersiellt fiske av havsöring förlängs också år 2025 bortom fyra sjömil mätt från baslinjerna.

Förhandlingsutrymme som behövs för att nå samförstånd

Statsrådet är under förhandlingsprocessen berett att godkänna och på eget initiativ bereda sådana lösningar (t.ex. tidsmässiga och regionala begränsningar av fiske) som är förenliga med ett ekologiskt, ekonomiskt och socialt hållbart fiske samt försiktighetsprincipen och som behövs för att uppnå politiskt samförstånd och främja Finlands mål i rådet.

Utlåtande StoUU 7/2024 rd

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

(1) Kommissionen lämnade den 26 augusti 2024 ett förslag till förordning om fiskemöjligheterna i Östersjön för 2025 och kompletterade sitt förslag i fråga om strömming i Bottniska viken efter det att Internationella havsforskningsrådet (Ices) utfärdat sina råd om detta den 26 september 2024.

(2) Stora utskottet fäster statsrådets uppmärksamhet vid de mer detaljerade synpunkterna i jord- och skogsbruksutskottets (JsUU 15/2024 rd) och miljöutskottets (MiUU 12/2024 rd) utlåtanden och framför utifrån dem följande anmärkningar.

Allmänna utgångspunkter för besluten om fiskemöjligheter

(3) Stora utskottet håller med statsrådet om att fiskemöjligheterna i Östersjön bör stärkas utifrån den fleråriga planen för fiskbestånden och det fiske som nyttjar dessa bestånd samt utifrån Ices senaste vetenskapliga råd om fiskbestånden.

(4) Stora utskottet anser det viktigt att besluten grundar sig på forskningsrön om såväl nuläget för fiskbestånden som regleringsförslagets ekologiska, ekonomiska och sociala konsekvenser. Ices vetenskapliga råd kan anses vara den bästa tillgängliga kunskapsbasen för besluten, trots de osäkerhetsfaktorer som är förknippade med råden.

(5) Stora utskottet uttrycker liksom fackutskotten sin oro över förändringarna i fiskbeståndens tillstånd i Östersjön och över den snabba tillbakagången för flera fiskbestånd. Enligt utredning till utskottet påverkas de försvagade bestånden i hög grad av förändringar i Östersjöns ekosystem och näringsväv. Jord- och skogsbruksutskottet konstaterar i sitt utlåtande att fisket inte har varit en avgörande faktor för fiskbeståndens utveckling under de senaste åren. Stora utskottet anser i likhet med jord- och skogsbruksutskottet att regleringen av fisket dock är det enda användbara sättet att påverka fiskbeståndens tillstånd på kort sikt. Det är viktigt både för balansen i Östersjöns ekosystem och för fiskerinäringens framtid att vidta åtgärder för att säkerställa en snabb återhämtning av fiskbestånden.

Den totala strömmingskvoten i Bottniska viken

(6) Stora utskottet stöder statsrådets ståndpunkt om att fastställa fiskekvoten för strömming i Bottniska viken i enlighet med Ices råd, varvid kvoten skulle bli 66 446—74 515 ton för 2025. Det skulle innebära en ökning med 21—36 procent av 2024 års rekordlåga kvot på 55 000 ton. Strömmingsbeståndet i Bottniska viken är ekonomiskt sett Finlands fiskerihushållnings viktigaste fiskbestånd, och en betydande ökning av den totala kvoten skulle väsentligt förbättra verksamhetsförutsättningarna för fiskerinäringen och förädlingsindustrin för strömming.

(7) Enligt utredning till utskottet har bedömningarna av strömmingsbeståndets storlek och utveckling varit positiva. Det är viktigt med fortsatt forskning och insatser för att förbättra tillståndet för och åldersstrukturen hos detta för Finland viktiga strömmingsbestånd.

Utlåtande StoUU 7/2024 rd

Den totala strömmingskvoten i Finska viken, Skärgårdshavet och Egentliga Östersjön

(8) Stora utskottet anser i likhet med statsrådet att den totala kvoten för strömming i Finska viken och Egentliga Östersjön bör fastställas i enlighet med Ices råd så att EU:s totala kvot är 83 881—111 034 ton. Kommissionens förslag till total kvot enligt Ices råd om nedre gräns innebär en ökning med 108 procent av kvoten för 2024. Orsaken till den betydande ökningen av kvoten är den låga fiskedödligheten under de två föregående åren, den starka årskullen som föddes 2022 och att strömmingen växer bättre. När situationen när det gäller strömming i centrala Östersjön utvecklas i en bättre riktning anser stora utskottet i likhet med jord- och skogsbruksutskottet att man med tanke på såväl fiskbeståndens hållbarhet som fiskerinäringen på lång sikt bör sträva efter en så stabil kvotnivå som möjligt.

Den totala kvoten för lax i Egentliga Östersjön och Bottniska viken

(9) I likhet med statsrådet anser stora utskottet att det är en prioritet för Finland att stärka laxbestånden. Därför understöder utskottet den föreslagna totala laxkvoten på 34 787 laxar, varav Finlands andel är 8 989 laxar (efter avdrag för fångst av fritidsfiske, orapporterad fångst och lax som skadats av sälar samt mängden lax under minimimåttet som släppts fri och dött). Finlands laxkvot skulle minska med nästan 50 procent av den faktiska kvoten för 2024. Den föreslagna kvoten är cirka 2 500 laxar mindre än fångsten för 2024.

(10) Mängden moderfisk i Bottniska vikens laxbestånd samt mängden vandringslax i Torne älv och Simojoki har varit mycket låg åren 2023 och 2024. Enligt uppgifter från Naturresursinstitutet har antalet unga vandringslaxar med ett havsår sjunkit under de senaste åren och trenden har fortsatt under 2024. Bakom den oroväckande utvecklingen ligger den höga dödligheten under havsvandringen, men de närmare orsakerna till att dödligheten ökat är okända. De små laxbestånden i Bottniska viken har bedömts vara i särskilt stor fara.

(11) Den historiskt lilla laxkvoten inverkar negativt på såväl det kommersiella fisket som fritidsfisket och på fiskeföretagens verksamhet längs kusten. Lax har varit en viktig fångst för kustfiskarna och laxkvotens storlek har direkt påverkat kustfisket. Enligt utredning till utskottet skulle i synnerhet fritidsfisket påverkas oskäligt kraftigt om förslaget inte tillåter laxfiske längre ut än fyra sjömil. Samtidigt bör det dock noteras att Ices beståndsbedömning har överskattat laxvandringen upp i Bottniska vikens älvar 2023. Dessutom har laxvandringen i Torne älv 2024 varit klart mindre än prognosen. Torne älv är Östersjöområdets viktigaste laxälv med tanke på yngelproduktionen. I likhet med fackutskotten anser stora utskottet att det är viktigt att trygga laxens naturliga förökning och betonar allmänt försiktighetsprincipens betydelse för regleringen av fisket. För att bryta den onda cirkeln bör man vid regleringen fokusera mer på att redan tidigt ta fasta på de negativa signalerna i miljön och fiskbestånden. Det är i ett längre tidsperspektiv nödvändigt också med tanke på yrkes- och fritidsfisket.

(12) Stora utskottet anser att statsrådets ståndpunkt är motiverad när det gäller att Finland till följd av det svaga tillståndet för laxen inte tar emot eventuella kvotöverföringar från andra medlemsstater i Östersjön eller överför oanvända delar av 2024 års kvot till kvoten för 2025. Enligt statsrådet har kvotbytena varit mycket viktiga för kustfisket. Stora utskottet understöder i likhet med jord- och skogsbruksutskottet statsrådets riktlinje att möjligheten till kvotbyten i

Utlåtande StoUU 7/2024 rd

fortsättningen bör bevaras, även om något byte inte är aktuellt för 2025. Stora utskottet välkomnar också statsrådets avsikt att arbeta för att också de övriga medlemsstaterna i den nuvarande dåliga laxsituationen förbinder sig att inte överföra outnyttjade delar av laxkvoterna för 2024 till 2025.

(13) Stora utskottet betonar i likhet med miljöutskottet att man utöver EU:s bestämmelser om fiskekvoter också genom nationella åtgärder kan förbättra laxbeståndens tillstånd. Centrala åtgärder är istandsättning av vandringsfiskarnas vägar och undanröjande av vandringshinder, istandsättning av viktiga livsmiljöer och fredning av lekområden samt vid begränsningar av fisket vid älvmynningarna. Utskottet betonar behovet av att genomföra skrivningarna i regeringsprogrammet för statsminister Petteri Orpo om bland annat restaurering av strömmande vatten samt om att fortsätta och utveckla Nousuprogrammet.

Den totala laxkvoten i Finska viken

(14) Ices rekommendation om en total fiskekvot för laxbestånden i Finska viken är 9 440 laxar, vilket är 20 procent mindre än rekommendationen för 2015—2024. Stora utskottet understöder i likhet med statsrådet kommissionens förslag, som följer Ices rekommendation. Efter normala avdrag och Rysslands andel är EU:s totala kvot 8 117 laxar och Finlands kvot 7 285 laxar. Enligt utredning till utskottet kan Ices ännu uppdatera sina råd i fråga om lax i Finska viken.

(15) I sina vetenskapliga råd gällande Finska viken har Ices dessutom särskilt påpekat att laxfisket bör inriktas på planterad lax. Sakkunniga har föreslagit att ett sätt att inrikta fisket på planterad lax är att styra fisket till områden utanför de områden som är särskilt viktiga för den uppvandrande naturlaxen.

Avslutningsvis

(16) Stora utskottet anser i fråga om alla laxbestånd att det är viktigt att det inte bedrivs olagligt laxfiske i Östersjön och att förbudet mot laxfiske i Egentliga Östersjön följs och övervakas effektivt.

(17) Stora utskottet anser i likhet med statsrådet också att det är viktigt att Östersjön får en flerårig förvaltningsplan för lax. Finland bör i detta avseende fortsätta med aktivt påverkansarbete. Den fleråriga förvaltningsplanen skulle göra det möjligt att öka det långsiktiga skyddet av laxbestånden samtidigt som skillnaderna mellan laxbestånden beaktas. Fritidsfisket efter lax har en viktig betydelse för de företag som arbetar med fisketurism och för den regionala ekonomin. Den fleråriga förvaltningsplanen skulle vara viktig också för att trygga verksamhetsförutsättningarna och framtiden för fisketurismen. Det är viktigt att laxbeståndens och de övriga fiskbeståndens tillstånd i Östersjön följs aktivt och att orsakerna till förändringarna i beståndens tillstånd utreds.

(18) För att politiska beslut inte ska fattas utifrån felaktiga förhandsuppgifter vill stora utskottet betona vikten av att utveckla uppföljningsverktyg i realtid och vetenskapliga forskningsmetoder samt tillhandahålla resurser för att stärka skyddet av fiskbestånden. För näringsens del är det skadligt att vidta överdimensionerade skyddsåtgärder utan vetenskapliga bevis, och på

Utlåtande StoUU 7/2024 rd

motsvarande sätt måste man med tanke på skyddet av fiskbestånden agera i rätt tid och utifrån försiktighetsprincipen. Skyddet måste reagera snabbare än i dag och vara vetenskapligt baserat, förutseende, systematiskt och förenligt med försiktighetsprincipen.

(19) Stora utskottet betonar dessutom i likhet med miljöutskottet att Östersjöns svaga tillstånd inverkar på hur fisken och i synnerhet laxen klarar sig. Det faktum att laxarna åter i södra Östersjön, där de syrefria bottenområdena redan är vidsträckta, verkar i hög grad bidra till laxarnas svaga överlevnadsprocent under havsvandringen. Den syrefria arealen har tiodubblats på ett sekel. Livsmiljöernas och arternas tillstånd försämras förutom av övergödning också av muddring, vattenbyggande, främmande arter, nedskräpning och undervattensbuller samt det kumulativa trycket från olika verksamheter. Förändringarna i fiskbeståndens tillstånd framhäver behovet av att fästa allt större uppmärksamhet vid det tryck och de hot, inklusive klimatförändringens konsekvenser, som påverkar havsvattens tillstånd och den biologiska mångfalden i Östersjön.

UTSKOTTETS UTLÅTANDE

Stora utskottet meddelar

att det omfattar statsrådets ståndpunkt i ärendet.

Utlåtande StoUU 7/2024 rd

Helsingfors 18.10.2024

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Heikki Autto saml

1. vice ordförande Laura Huhtasaari saf

2. vice ordförande Miapetra Kumpula-Natri sd

medlem Juho Eerola saf

medlem Ritva Elomaa saf

medlem Ville Kaunisto saml

medlem Teemu Keskinen saf

medlem Mai Kivelä vänst

medlem Jani Kokko sd

medlem Terhi Koulumies saml

medlem Mika Lintilä cent

medlem Helena Marttila sd

medlem Susanne Päiväranta saml

medlem Onni Rostila saf

medlem Sari Tanus kd

medlem Sinuhe Wallinheimo saml

medlem Sofia Virta gröna

ersättare Inka Hopsu gröna

ersättare Pia Lohikoski vänst

ersättare Jani Mäkelä saf

ersättare Anders Norrback sv

ersättare Martin Paasi saml

ersättare Mika Riipi cent.

Sekreterare var

valiokuntaneuvos Kaisa Männistö.

Utlåtande StoUU 7/2024 rd
Avvikande mening 1

Avvikande mening 1

Motivering

Statsrådet meddelar i sin E-skrivelse om fiskekvoter för Östersjön att det förbinder sig till ett fiske utifrån principen om maximal hållbar avkastning (MSY) i enlighet med förordningen om EU:s gemensamma fiskeripolitik 1380/2013. Enligt den ska fiskbestånden ligga över MSY-nivån.

Ingen separat förvaltningsplan har gjorts upp för lax, så enligt EU-rätten kan TAC för lax fastställas endast om de laxbestånd som är föremål för fiske befinner sig i MSY-tillstånd. Enligt Ices råd av den 30 maj 2024 ligger minst sex laxbestånd under MSY-nivån. Utifrån aktuell information, det vill säga ,lekvandringen 2023 och 2024, kan man säga att inget laxbestånd, inte ens torneälvsaxen, når upp till den nivå som krävs. Samfällighetsföreningen för Råneälven i Sverige stängde laxfisket sommaren 2024. Fisket i Lainioälven i Sverige reducerades till en tredjedel.

Havsfiske efter lax är blandbeståndsfiske där man inte kan veta vilken älvs lax som fångas. För att skydda laxbeståndens mångfald är det nödvändigt att skydda varje enskilt laxbestånd. Det mest ändamålsenliga och effektiva sättet att skydda laxbestånden är att utifrån varje bestånds hållbarhetsgrad rikta fisket till beståndens lekälvar.

Ices har lagt fram tjugo olika scenarier för laxkvoten. Endast scenario 2 är förenligt med MSY-strategin. Det ger en liten möjlighet till fiske efter de starkaste laxbestånden i deras lekälvar, men inte till blandbeståndsfiske till havs. Man bör komma ihåg att även småskaligt älvfiske exempelvis i Torne älv ger mer än 10 miljoner euro i inkomst för den regionala ekonomin. Det är beklagligt att detta inte nämns i E-skrivelsen.

Som EU-utskott borde stora utskottet ha ställt sig bakom ett laxfiske som följer EU-rätten.

Avvikande mening

Vi föreslår

att stora utskottet förutsätter att statsrådet beaktar det som sägs ovan och tar som förhandlingsmål att laxfisket i havsområdena avslutas.

Helsingfors 18.10.2024

Mika Riipi cent
Mika Lintilä cent

Utlåtande StoUU 7/2024 rd

Avvikande mening 2

Avvikande mening 2

Motivering

Vi kan inte ansluta oss till stora utskottets ståndpunkt, eftersom den inte är tillräckligt försiktig med hänsyn till den svaga utvecklingen av fiskbestånden i Östersjön.

Tillståndet för laxen är mest oroväckande. När det gäller lax bör fisket av vild lax i Finska viken, Bottniska viken och Egentliga Östersjön avbrytas helt och hållet för 2025. I Finska viken bör fisket riktas endast till utplanterad lax, och i Bottniska viken och Egentliga Östersjön bör överhuvudtaget inget laxfiske bedrivas.

Laxbestånden har fortgående minskat de senaste åren. Fiskekvoterna har sänkts och man har försökt reagera på situationen, men trots det har utvecklingen varit svag. Också Ices rekommendation angående Finlands kvot, dvs. mindre än 9 000 laxar i såväl Finska viken som Bottniska viken, skvallrar om det svaga tillståndet.

ICES rekommendation återspeglar dock inte situationen för innevarande år, som är ännu svagare än de föregående åren. Laxens uppvandring i Finlands älvar hämmas av den höga fiskedödligheten redan under havsvandringen. Orsakerna till den höga dödligheten är okända. Det står klart att situationen inte väntas bli bättre inom den närmaste framtiden.

Skyddet av det svaga och ständigt försämrade fiskbeståndet kräver att fisket avbryts för viss tid. Ett avbrott i fisket är till men för både yrkesfisket och fritidsfisket. Vi måste dock erkänna att laxsituationen är så kritisk att det är mycket möjligt att laxen rentav försvinner helt i Östersjön om inga resoluta åtgärder vidtas nu. Också ur fiskets synvinkel bör detta ses som ett betydligt allvarigare hot.

Större försiktighet bör iakttas också i fråga om strömmingsbestånden. Fiskekvoterna för strömming bör inte höjas alls för 2025 jämfört med 2024. Strömmingsbeståndet i Bottniska viken ligger fortfarande under den kritiska gränsen och riskerar därför att gå tillbaka ytterligare kraftigt om fisketrycket ökas. Situationen i Finska viken, Skärgårdshavet och Egentliga Östersjön är bara marginellt bättre och strömmingsbeståndet ligger nätt och jämnt över den kritiska gränsen. En ökning av fiskedödligheten riskerar att försämra beståndets tillstånd så att det sjunker under den kritiska nivån.

Avvikande mening

Vi föreslår

att stora utskottet meddelar att det förutsätter att statsrådet under förhandlingsprocessen agerar utifrån det som det sägs i motiven ovan.

Utlåtande StoUU 7/2024 rd
Avvikande mening 2

Helsingfors 18.10.2024

Sofia Virta gröna
Inka Hopsu gröna
Mai Kivelä vänst
Pia Lohikoski vänst